

?L'ase i el vermut

Josep Pedrals s'endinsa a la sàtira d'Anselm Turmeda sobre la superioritat humana

Foto: M Pincus

De casa meva a La Inexplicable (<http://www.catorze.cat/noticia/8179/vides/al/voltant/lilibres>) hi ha uns deu minuts a peu. Quan hi arribo, encara fa olor de fusta nova. Tot just han obert fa uns mesos i les activitats no s'aturen. Quin goig, tenir llibreria nova al barri.

Avui en Josep Pedrals (http://www.catorze.cat/autor/Josep_Pedrals) fa d'amfitrió als Vermuts de l'Ase, una presentació del llibre *Disputa de l'ase* (<http://www.editorialbarcino.cat/index.php/disputa-ase-turmeda.html>) (Editorial Barcino) d'Anselm Turmeda. No se m'acut ningú millor que en Pedrals per acostar-nos un text de fa sis-cents anys. En Pedrals té una relació especial amb els clàssics de la literatura catalana. Hi manté una relació cordial, gairebé d'amistat, i sempre aconseguix, d'aquesta manera, fer que qui l'escolta parlar-ne trenqui la barrera de respecte i ens desperti les ganes d'apropar-nos a textos que, si no fos així, potser passaríem de llarg.

La vida de Fra Anselm Turmeda és com una novel·la d'aventures. Va estudiar a Bolonya i va passar per França. Era un home culte i instruït. Després de tenir certs problemes amb la Inquisició Espanyola, se'n va anar a viure a Tunísia i es va convertir a l'Islam. Va canviar-se el nom pel de

Abu Muhàmmad Abdàllah Ibn Abdàllah at-Tarjuman al-Mayurqui. ?Com Cat Stevens, que ara es fa dir Yusuf?, apunta Pedrals.

?Penseu que era el final de l'Edat Mitjana, comença el declivi del feudalisme, el que es coneix com Lo Mal Any Primer: no hi ha collites, s'escampa la Pesta Negra i, al 1337, comença la guerra dels 100 anys, que s'allarga fins al 1453, gairebé tota la vida de Turmeda. ? És en aquestes condicions, en què les monarquies prenen el poder, que Turmeda apostata i, un cop a Tunis, ja com a musulmà i treballant a la duana - dominava diversos idiomes, després d'haver viatjat per tot Europa- escriu *Disputa de l'ase*, al 1417.

Abans, el 1398, havia escrit el *Llibre dels bons amonestaments*. En Pedrals ens explica que va ser el llibre més editat en català: se'n van fer cinquanta edicions per segle durant cinc o sis segles. Els amonestaments eren el llibre preferit per aprendre català ?i el va escriure un tio completament heterodox: així hem sortit?, diu el poeta.

El pensament de Turmeda era potent per l'època. Fins i tot, havent apostatat, la monarquia li va oferir tornar, per prestigi. Però ell va preferir quedar-se a Tunísia, sembla.

Disputa de l'ase és una conversa entre el propi Fra Anselm -els inicis de l'autoficció, diu en Pedrals- i un animal escollit d'entre tots el del regne per decidir si l'espècie superior són els humans o els animals. Els darrers trien com a representant ?l'ase ronyós de la cua tallada?. Tota l'obra es basa en la tècnica de l'argument-contraargument entre l'ase i Turmeda, per bé que de tant en tant altres animals hi fiquen cullerada. Fins i tot mosques, polls i mosquits, defensen la seva superioritat en la disputa. I a fe que, després d'escoltar-los, si no se'ls pot treure raó, encara menys enginy i ironia.

Pedrals recita alguns dels arguments que, sense la seva introducció prèvia segurament no farien riure tant el públic -nombrós, la llibreria és plena a vessar- que ha vingut a escoltar-lo.

En acabar, la conversa s'allarga amb un vermut. En Pedrals ha convençut: alguns assistents agafen l'edició commemorativa de la *Disputa* que l'Editorial Barcino acaba de publicar i se l'enduen a casa. Sempre penso, després d'aquests actes, que potser aquells que compren el llibre trigaran una mica a llegir-lo, però es volen endur el moment. Probablement aniran a buscar *La dotzena disputa*, la que més els ha fet riure de l'acte d'avui i la veu del poeta recitant Turmeda els ressonarà al sofà de casa.

